

Ніколи до цього морфологічні дисципліни не вивчали дистанційно. Наш нетривалий досвід показав, що рівень підготовленості студента після закінчення курсу залежить не від форми навчання, а від рівня самомотивації студента, його цілеспрямованості, самодисципліни і самоконтролю.

Література:

1. Андреев А.А., Солдаткин В.И. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация. – М. : МЭСИ. 1999. – 196 с.
2. Борщ В. І. Інтелектуалізація системи управління охороною здоров'я. *Актуальні проблеми клінічної та профілактичної медицини*. 2018. Т. 2. № 2-3. С. 11-20.
3. Марічерда В. Г., Рогачевський О. П., Борщ В. І. Кривцова Н. В. Сучасні технології підвищення якості медичної освіти. *Інтегративна антропологія*. 2018. № 2 (32). С. 74-78.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-50>

МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Локарєва Ю. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва
та методики музичного виховання*

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Сучасний етап розвитку вітчизняної освіти характеризується актуалізацією ролі мистецьких дисциплін під час професійного становлення особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва. Музично-теоретична підготовка є основою процесу формування професійних компетентностей майбутніх педагогів-музикантів.

Проблема підвищення рівня професіоналізму майбутнього вчителя музичного мистецтва значною мірою залежить від музично-теоретичної підготовки, спрямованої на різні види музично-творчої діяльності, які є важливими для професійної підготовки студентів вищих мистецьких навчальних закладів.

Вітчизняними дослідниками розроблено й упроваджено окремі вузькоспеціальні методики музично-теоретичної та музично-історичної

підготовки, важливі для професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва: формування в студентів звуковисотних уявлень (Ю. Гонтаревська); формування художнього світогляду в процесі музично-історичних дисциплін (К. Васильківська); музично-теоретична підготовка на історико-стильовій основі (І. Малашевська); формування окремих музично-теоретичних навичок студентів-режисерів (К. Станіславська); професійне становлення майбутнього вчителя музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін (Ю. Локарева); диференційований підхід в музично-теоретичній підготовці майбутніх учителів музики (В. Юрчак), методика формування музично-теоретичної підготовленості студентів у вищих музично-педагогічних закладах України (Д. Байкал) та ін.

Професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва передбачає наявність загальних психолого-педагогічних, музично-теоретичних, музично-виконавських знань та навичок і тому являє собою нерозривну єдність педагогіки та музичного мистецтва. Існують два загальні напрямки фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва: соціально-педагогічний (морально-політична, загальнокультурна, психолого-педагогічна підготовка) і спеціальний (музично-теоретична, інструментальна, вокальна, диригентсько-хорова, методична підготовка). Як бачимо, необхідною складовою процесу професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва вважається музично-теоретична підготовка [1, с. 45].

Центральне місце серед фахових дисциплін, необхідних учителю музичного мистецтва, займає комплекс музично-теоретичних дисциплін, які є фундаментом професійної музичної освіти. Вчителю музичного мистецтва потрібна виняткова музикознавча компетентність, яка досягається завдяки синтезу різних типів базових знань та вмінь, що набуваються в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін.

У професійній музично-педагогічній освіті відбувся розподіл музикознавчих дисциплін на музично-історичні та музично-теоретичні. Кожний із цих напрямків включає сукупність дисциплін спеціального характеру: історичні (історію української, зарубіжної музики, музичний фольклор, сучасна українська музика); музично-теоретичні (сольфеджіо, теорію музики, гармонію, поліфонію, аналіз музичних творів, інструментоведення, аранжування). Цей комплекс дисциплін складає музично-теоретичну підготовку у вищих навчальних закладах [2, с. 135].

У вищому мистецькому навчальному закладі музично-теоретична підготовка вчителя музичного мистецтва є складною динамічною системою, яка виконує свої специфічні функції, має низку закономірностей (основними з яких визначають зумовленість музично-теоретичного навчання вимогами вокально-хорової та інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, а також завданнями шкільного предмета «Музичне

мистецтво») і ґрунтується на наукових принципах (системність і цілісність, професійно-педагогічна спрямованість, науковість, проблемність, систематичність і послідовність, зв'язок теорії з практикою, поєднання різних форм і методів навчання, свідоме засвоєння студентами знань і вмінь).

Музично-теоретична підготовка – це процес навчання студентів у системі навчальних занять з музично-теоретичних дисциплін, педагогічної та лекційно-виконавської практик, який характеризується певним рівнем професійного розвитку особистості вчителя та сформованістю комплексу знань, умінь та навичок і є багатогранною системою, яка поєднує відносно самостійні, але взаємопов'язані складові історико-теоретичних та музично-теоретичних дисциплін, необхідних майбутньому вчителю музики у подальшій професійній діяльності.

Учені наголошують, що музично-теоретична підготовка є фундаментом професійного становлення вчителя музичного мистецтва і підкреслюють її спрямованість на різні види музично-творчої діяльності: виконавську, вокально-хорову та диригентську, композиторську, просвітницько-лекторську, творчу – акомпанемент, аранжування, імпровізації, обробки, стилізації, знання епох, виконавської та словесної інтерпретації, вербалізації музичного змісту творів, музичних образів, художньо-педагогічного аналізу, а також розвитку спеціальних музичних здібностей, умінь орієнтуватися в історичних жанрово-стильових процесах, підвищення музикознавчої ерудиції та загального культурного рівня.

Комплекс музично-теоретичних дисциплін повинен забезпечувати формування музичного мислення студентів (зокрема, образно-асоціативного), розвиток відповідних аналітично-слухових навичок сприйняття, розширення кола слухових уявлень та слухового досвіду, художньо-естетичного світогляду, музичних смаків, особистісної музичної культури, творчого потенціалу. Музично-теоретичні дисципліни стають ключовою базою для професійного становлення майбутніх учителів, оскільки «вони є такою сферою музично-педагогічної освіти, в якій уможливлується оптимальна інтеграція музикознавчої, поліхудожньої та культурологічної інформації з методологією художньо-педагогічної діяльності [5, с. 221].

Викладання музично-теоретичних дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах має свою специфіку, яка полягає в інтенсивному та всебічному розвитку музичних здібностей студентів і визначається своїм професійним спрямуванням, акцентуацією на формування професійно значущих знань та умінь, необхідних студентам у їхній майбутній професійній діяльності. Тому ракурс навчання має охоплювати універсальні за характером та комплексні за структурою методи, засоби та прийоми.

Специфіка музично-теоретичної підготовки, зумовлена завданнями професійної діяльності вчителя музичного мистецтва і вимагає її реформування, збагачення методичним аспектом, орієнтацію на комплексно-синтетичні засади, формування вмій транспонувати отримані знання та навички в практику художньо-естетичного виховання школярів, спрямування музично-теоретичної підготовки на музично-творчу діяльність, оновлення змісту музично-теоретичних дисциплін, технологізацію даного процесу.

Спираючись на дослідження сучасних теоретиків-музикознавців [2, 3, 4, 5, 6] окреслюємо основні функції музично-теоретичної підготовки з метою оптимізації процесу музично-теоретичної підготовки: 1) когнітивно-інформаційна функція – забезпечує формування комплексу музично-теоретичних знань та умінь, цілісного історично орієнтованого музикознавчого тезаурусу, які стають предметним підґрунтям музично-педагогічної діяльності вчителя музики; 2) практична – сприяє оволодінню майбутніми вчителями практичними методами, формами та видами з музично-теоретичних дисциплін; 3) творча – передбачає застосування набутих музично-теоретичних знань і умінь для творчого самовираження, креативного мислення, розвинутої самооцінки, потреби у саморозвитку та самовдосконаленні; 4) проєктивна – передбачає здатність до трансформації набутих знань у практичну діяльність.

Отже, аналіз досліджень дозволив виявити педагогічний потенціал музично-теоретичної підготовки для професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва, багатогранні можливості музично-теоретичних дисциплін, продемонстрував багатофункціональність музично-теоретичної підготовки (когнітивно-інформаційна, практична, творча, проєктивна функції), довів необхідність її спрямування на музично-творчу діяльність, яка складається з різних видів (інструментально-виконавську, диригентсько-хорову, імпровізаційно-творчу, науково-дослідницьку, лекційно-просвітницьку, композиторську та інші) і впливає на всебічне розкриття та практичне втілення творчого потенціалу студентів вищих навчальних закладів мистецького спрямування.

Література:

1. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики: [навч. посіб.] / Марія Калашник. Харків: Фактор, 2004. 352 с.
2. Малашевська І. А. Інтегрований підхід до професійної підготовки майбутніх учителів музики. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2008. Вип. 16. С. 134–136.
3. Побережна Г. І., Щериця Т. В. Проблеми інтегрованого викладання музично-теоретичних дисциплін у педвузах. Вісник

Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир, 2005. Вип. 21. С. 16–18.

4. Смаглій Г. А. Основи теорії музики: [підручник для муз. училищ] / Харків: Факт, 1998. 384 с.

5. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: [навч. посібник] / Київ: Заповіт, 1998. 368 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-51>

СУЧАСНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО ФІЗИЧНУ КУЛЬТУРУ ОСОБИСТОСТІ

Луценко Л. С.

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
завідувач кафедри фізичного виховання
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Бодренкова І. О.

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри фізичного виховання
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Луценко Ю. М.

*аспірант кафедри олімпійського та професійного спорту
Харківська державна академія фізичної культури
м. Харків, Україна*

Метою роботи є характеристика фізичної культури особистості як сфери загальної культури людини та її компонентів. У 2005 році було затверджене Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах України [8], де вперше на нормативному рівні закріплювалася основна мета фізичного виховання (всестороннє формування особистості) у сукупності та взаємозв'язку з реалізацією основного завдання системи – формування фізичної культури особистості. Дослідженню даного феномена присвячено роботи М. Віленського, Т. Кутек, Л. Лубишевої, В. Сутули, Б. Шияна та інших авторів. Вони характеризують фізичну культуру особистості як